

Μὴ συγχωρεῖτε ποὺ ξεπέφτω σὲ πράγματ' ἀσχετα μὲ τὸν κύριον σκοπὸ τοῦ γραμματέου μου αὐτοῦ· ὅμως πάντα ὄχι τόσο ἀσχετα, ὅσο φαίνονται. Τελειώνω σημειώνοντας, πὼς ἔν εἶναι γραφτὸ, γλήγορα ἢ ἀργὰ νὰ ξαναθίσῃ σ' ἡμᾶς ἐδῶ δραματικὴ τέχνη ἀξία, — καὶ κάποια σημάδια ἐδῶ καὶ λίγα χρόνια μᾶς λίνε πὼς δὲν πρέπει ν' ἀπελπιζώμασθε, — οἱ ἀντιπρόσωποι τῆς Τέχνης αὐτῆς, καὶ οἱ πῖο πρωτότυποι καὶ οἱ ἀγνότεροι ἀκόμα τῆς ρωμαϊκῆς ψυχῆς ἀντίπαλοι, θὰ εἶναι περισσότερο τοῦ Ἴψεν ἀπόγονοι, ὅσο δὲ θὰ εἶναι τοῦ Βερναρδάκη ἢ τοῦ Ραγκαβῆ.

Ὅλος δικός σας
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΤΡΕΙΣ ΩΔΕΣ ΤΟΥ ΟΡΑΤΙΟΥ

I (Βιβλ. Α'. Ὠδ. γ')

Ὁ κυράβι, στοὺς γυαλοὺς τῆς Ἀθήνας
Τὸ Βεργίλιο χρωστᾶς, ποὺ τὸν ἑαφτό του
Φειδέφτηκε σὲ σένα. Κυβερνήτες σου
Νᾶχεις τὴ θεὰ τῆς Κύπρου τὴν ἀφέντρα,
Τὰδέροφια τῆς Ἑλένης —

Τὰ λαμπρὰ τᾶσιέρια — καὶ τὸν πατέρα
τῶν Ἀνέμων — ποὺ δέοντας τοὺς ἄλλους
Λυτὸν ν' ἀφήσει μόνον τὸ Ζέφυρο —
Ἄβλαβον παρᾶδωκε καὶ φύλαξέ μου
Σοῦ δέομαι τὸ φίλο,

Τὸ μισὸ μοιράδι τῆς ψυχῆς μου.
Ἐίχε ἰδρὶ καὶ τριπλὸ χαλκὸ στὰ στήθη,
Ὅποιος καρήνα ἀδύναμη στὴν ἄσπλαγχν
Θάλασσα πρωτόρριξε· καὶ μήτε ὁ Δίας,
Ποῦ μάχεται χονμῶντας

Τὸ Βορηᾶ, δὲν τὸν φόβισε, οὔτε οἱ Ὑάδες
Οἱ ἀχαμνές, κ' οὔτε ἡ μάνητα τοῦ Νότου,
Ποῦ στὸν Ἀδριᾶν εἶνε ὁ μεγαλείτερος
Ἄρχος, ποὺ φουσκώνει θέλοντας τὸ κύμα
Καὶ πάλι τὸ ἡσυχάζει.

πο τι ζω, γυ ρι ζω, χω ρι ζω,
η ζι να πε τα,
η ζι να ε φα γε τα ρο δα,
το ζυ μα ρι ζυ μω θη κε,
θα ψη θη, θα γι νη ψω μι,
θα το φα με.
η κο ρη ε κα νε γα ζι,
δη λα δη ψι λη ρα φη,
φω τι ζε με θε ε'
σ' α γα πω, σε τι μω.

ξυ λυ ξ
ξυ λα ξ
δο ξα ο ξω,
α μα ξι, α ξι νη, ε ξο γη,
ξε ρα, ξε νη, λο ξα, ξυ νω,
πο τε πα λε θα φε ξη,
α μα φε ξη, ο λη η γη γε λα,
το α μα ξι ε φε ρε ξε ρα ξυ λα.

θεος ς
θε ος ς
θε ος, νε ος, α γι ος, α ξι ος,
τι μι ος, πα να γι ος,
θε ος, πα να γι ος, α γι ος
α γι ος α γι ος κυ ρι ος ο θε ος.
ο θε ος με α γα πα,
νε ος α ξι ος, τι μι ος' ο α ξι ος,
νε ος ζη με τι μη.

(Ἀκολουθεῖ).

Θὰ φοβήθῃ τὸ σίμωμα τοῦ Χάρου
Ὅποιος μ' ἄβροχα ματια τὰ τεράστια,
Ποῦ κολυμποῦν σιές θάλασσες ἀγνάντεψε,
Κ' εἶδε τ' ἀγροικὰ νερὰ καὶ τις κακοῦργες
Τὲς ξέρες τὰ Κεραῖνια;

Ὁκεανὸ καὶ Γῆς, ποῦ ταίρια δὲν εἶνε,
Ὁ Θεὸς προνοῶντας, μὰ τοῦ κάκου,
Σεχώρισε. Τὰ πλοῖα τὰθεόφοβα
Πέρασαν τὴν ἄβαθῆ ρύχη, ποῦ οὔτε
Δὲν ἔπρεπε νὰ γγίξουν.

Τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος, ποῦ κοτάει
Νὰ ὑπομείνει τὰ πάντα, σ' ἀνομίες
Ἐμποδισμένες ρίχεται. Μὲ γέλασμα
Ἄπρεπο ἀποκότησε τὴ σιὰ νὰ φέρει
Στὸν κόσμο ὁ Προμηθεύς.

Μὲ τὴ σιὰ, ποῦ κρυφὰ τὴν εἶχε κλέπει
Στοῦρανοῦ τὰ λημέρια, ξυπλωθῆκαν
Στὴ γῆς φουσαῖτα θέρμες καὶ τὸ χίμασμα
Κι' ἀνοιξε τὸν κό τὸ βῆμα τοῦ Χάρου
Τᾶνάγκασμα, ποῦ ἐρχότου

Ὀρμηώτερα πρώτα. Νὰ πετάξει
Ἐδοκίμασε ὁ Δαίδαλος στὸν ἄδειον
Ἄερα μὲ φτεροῦγες ποῦ στάνθρωπινο
Γένος δὲν ἐδόθησαν τὸν Ἄδη ἐβιάσαν
Τὰ κόπια τοῦ Ἡρακλῆα.

Δυσκολόφραστο τίποτα δὲν εἶναι
Γιὰ τὸν ἀνθρωπὸν· οἱ ἄφρονες ζητοῦμε
Ὅς καὶ τὸν οὐρανὸ καὶ τὸ μεγάλο μας
Κοῖμα δὲ θ' ἀφήκει, ὁ Δίας νὰ παραιτήσῃ
Τ' ἀπὺ τᾶστροπελέμι.

II. (Βιβλ. Α'. Ὠδ. ε')

Ποῖο παιδάριο, Πύρρα, ραντισμένο
Μὲ μῦρα λυωτὰ, στὴν ἀκριβῆ
Τὴ γράβα, μέσα σάφρονα
Ροδόφυλλα, τὰδύνατο,
Σὲ ζουπίζει; — Στὸ σιόλισμα
Ἀπλῆ, γιὰ ποιὸν τὴν ὀλόξανθη

Κόμη σου χτενίζεις; — Ὁφρον, πόσες
Φορὲς ὡς κ' ἐκεῖνο τῶν θεῶν
Τὴν ἀλλαγμένη βούληση
Καὶ τὴν ἀπάτη σου κλαίοντας
Θένα σαστίζει ἀμάθητο
Στᾶνεμοφούσκωτα κύματα!

Ἀφτό, ποῦ σὲ χαιρεῖται γιὰ τᾶρω,
Ἐλπίζει ἐφκολόπιστο, χροσῆ,
Ἄδειανὴ νᾶσαι πάντα,
Τρουφερῆ νᾶσαι πάντα,
Ἀέγοντας πὼς ὁ Ζέφυρος
Δὲν εἶνε πλάνος. Κακότυχος

Ποῦ ἐσὸν ἀδοκίμαστη θαμπώνεις! —
Θὰ δείχνει μὲ πλάκα ἀφιερωμοῦ
Τοῖχος ναοῦ πὼς κρέμασα
Βρεμένα τὰ ρούχα μου
Γιὰ τὸ μεγαλοδύναμο
Θεῷ, τὸν ἄρχο τῆς θάλασσας.

III. (Βιβλ. Α'. Ὠδ. π')

Πέξ, Ἀνθία, σ' ὀρκίζω σ' ὄλους τοὺς ἀθάνατους,
Γιατὶ τὸ Σύβαρη μὲ τὰ χᾶδια τόσο
Ἄνυπόμονα ἀφάνισες; — Τ' Ἄρη γιατί
Νὰ μισεῖ τοὺς κάμπους τοὺς ἀνοιχτούς, ἐνῶ
Νὰ βαστᾶ τοὺς μποχοὺς καὶ τοὺς ἡλίους τοὺς;

Καὶ γιατί μὲ τοὺς ἄλλους ὀρόλικους σιᾶλογο
Πλιὰ δὲ γυμνάζεται, σὰ στρατιώτης ποδνε;
Τοῦ Γαλάτικου ἀιμοῦ τὸν τὸ στόμα γιατί
Μὲ δοντᾶτο γκέμι δὲ χαλινώνει καὶ φοβάται
Τὸ κορμί του μὴ γγίξει τὸν Τίβερεη;

Τί ξεφεύγει τὸ λάδι χειρότερα ἀπὸ τῆς ὀχιάς
Τὸ αἷμα; — Πρόσινες πλιὰ δὲν ἔχει βοῦλες
Στὰ βραχιόνια ἀπὸ τᾶματα, ἀφτὸς ποῦ
Ἐπερνοῦσε ρίχροντας τὸ κοντάρι καὶ τὸ δίσκο
Τὰ σημάδια καὶ δόξες ἐκέρδαινε.

Καὶ γιατί κρουφροστέκει κρουμμένος, ὡς ἔμενε,
Κι' ὁ γιὸς τῆς Θεΐδας τῆς θαλάσσιας, ὅταν
Ὁ χαμὸς τῆς Τεωάδας ἐξέγανε
Γιὰ νὰ μὴν τὸν ρίξουν σὲ φονικὰ καὶ σιὰ φων-
Τῆς Λυκίας τᾶντοῖκια φερσίματα;
Κ. ΘΕΩΤΟΚΗΣ

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΑΝΑΠΟΔΙΕΣ

Ἀπὸ τοὺς γύμους τῶν ρυθμῶν. — Ἀλμπρου Ἀστέρη.

Σταματῶ στὸν πρόλογο τοῦ Παλαμά. Γράφει: «Ἄν εἶναι γραφτὸ νὰ ξαναζήσουμε, πρώτα ἐπ' ὄλα μὲ τὸ τραγοῦδι θὰ ξαναζήσουμε, καὶ στὸ τραγοῦδι κῆμα». Κάτι παρόμοιο ἐνοουῦσε κι ὁ Carlyle ὅταν ἔλεγε πὼς ἔτι κύριο ζῆ μέσα μας καὶ δυνατό καὶ γεμάτο σὰν τραγοῦδι φανερώνεται καὶ σὰν τραγοῦδι ἐνεργεῖ. Εἶναι νόμος σημαντικός. Ὅσο φᾶνουμε σὲ ὄργανισμό πῖο ψηλὸ καὶ πῖο συναρμολογημένη συνείδηση τόσο πῖο ἀκέρια καταλαβαίνουμε τὸ ρυθμὸ τῆς ζωῆς. Καὶ πάλι ὅσο πῖο στοχαστικὰ μελετᾶ κανεὶς τὶς ρυθμικὲς παραβολὰς τόσο πῖο ἀποφασιστικὰ ζυγώνει στὸ συμπέρασμα πὼς ὁ ρυθμὸς εἶναι ἡ μεγάλη ἀλήθεια τῆς ὕλης — νόμος ἀκάνθαστος τῆς μηχανικῆς ποῦ κυβερνᾶ τὶς ἀνόργανες κοσμογονίες καὶ συνταιριάζει τὶς πολὺπλοκες ζωντάνιες τοῦ συνειδητοῦ κόσμου. Ἐχει παρατηρηθῆ πὼς ἦχοι καὶ χρώματα, μαγνητικὲς καὶ χημικὲς δυνάμεις, φυσιολογικὲς ξετυλιξιές καὶ ψυχολογικὰ συστήματα, ὅλα ἔχουνε τὴν πηγὴ τους ἀπὸ τὸν ἴδιο ἀρχέγονο μηχανικὸ ρυθμὸ. Μὲ τῆς ἀνάλυσης τὴ βοήθεια βρίσκει κανεὶς τὸ ἴδιο νομοθετικὸ καταστάλαγμα στοὺς ἐγκεφαλικούς συνταιριασμούς τῆς ψυχικῆς ἐνεργείας καθὼς καὶ στὶς κοσμικὲς ὀρμὲς ποῦ κανονίζουν τὰ αἰθερολαμνα ταξίδια τῶν ἀστρων. Καὶ τὸ μάτι ποῦ ἔμαθε νὰ ξεδιαλῆν τὸ περαστικὸ ἀπὸ τὴν κατηγορηματικὴ οὐσία βλέπει καὶ παρακολουθεῖ τοὺς σύγκαιρους παραλληλισμούς ποῦ σὰ γύροι ρυθμῶν ἀντιφωνοῦν αἰώνια μέσα στὶς μορφὲς τῆς παντοκρατορίας ὕλης.

Τέτοια εἶναι κ' ἡ δουλειὰ τοῦ ποιητῆ. Ν' ἀκούη τοὺς ἀντίπαλους καὶ ν' ἀδερφῶνῃ τοὺς ρυθμούς. Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔμωσ αὐτῆ ἀντίληψη πρέπει νὰ σωματωθῆ μὲς ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ παράδοση τῆς κοινωνίας ποῦ κυκλῶνει καθένα χωριστὰ ποιητῆ. Κι αὐτὸ μᾶς φέρνει σὲ πίζουλο πρόβλημα — πότε στέκει ὠφέλιμο κ' ἐρχεται δικαιολογημένο τὸ τραγοῦδι τοῦ τραγοῦδιστῆ καὶ πῖο γενικὰ καθὲ λογιῆς ἔργου τῆς τέχνης.

Ἐῖπαμε πὼς εἶναι ἀντίπαλος ἡ τέχνη — ἀντίπαλος ἔργων, ἀντίπαλος παράδοσης. Ἐργῶν ὅταν ἀντιφεγγίξει τὴ ζωὴ ποῦ γύρω περίγυρα ἀντρεῖται καὶ δυνατοσκοπιέται — παράδοσης ἄμ' ἀναρροεῖ σὰ νοσταλγία περασμένου καιροῦ ποῦ δοξάστηκε ἢ ποῦ εἴτανε ἀγαπητός. Κ' ἔτσι κάποτε οἱ τεχνίτες ὀνομάζονταν: Τιτζιάνοι, Φειδίες, Ρωμανοὶ Μελωδοῖ.

κ' Αίσχύλοι και κάποτε πάλι Βιργίλιοι και Wagner, Racine και Apulejus και Tennyson. Κ' είναι καιροί που τὰ κάστρα χρίζονται με τῆς ὀρφικῆς λύρας τῆ μουσικῆ κ' ἐποχῆς που ἀσκητικὸι τεχνίτες ξαναγυρίζουνε σ' ἰδιότροπους ἀναχρονισμοὺς καθὼς οἱ προραφαηλίτες στὴν Ἀγγλία κ' οἱ γάλλοι παρνασσικοὶ κ' οἱ ἀλεξαντρινοὶ μυθεγράφοι Νόννοι.

Ὅμως εἶναι και μερικοὶ καθὼς ὁ Goethe, ὁ Velasquez, ὁ Shakespeare κ' ὁ Turner που σύνωρα τεχνοδολεύουν και τὰ ἔργα και τὴν παράδοση. Κι αὐτὸ γιατί τὰ ἔργα κρύβουνε μέσα τους γιὰ τὸ νοῦ τοῦ μεγαλομαστορα ἐλόκληρη τὴ δύναμη τῆς παράδοσης.

Και ρωτοῦμε: στὴν Ἑλλάδα σήμερα ἔχουμε μεῖς ἔργα, ἔχουμε παράδοση; Ἔργα δὲν ἔχουμε. Ἐμεῖς που ζοῦμε τίποτε ποτὲ δὲν κάναμε. Λαὸς ἀμορφος, ἀνεργάνωτη κοινωνία, ξεχαρβαλωμένες βαρβαροσύνες και πρῶιμα σαπίσματα πολιτισμοῦ. Δὲ χτίσαμε ἀκόμα, δὲν εἶμαστε αὐτοδύναμη φυλὴ, δὲν ξέρουμε τί θέμε και δὲν ξέρουμε τί ἀγαποῦμε. — Παράδοσες εἶχαμε. Μὰ τίς κόψαμε. Ἡ δική μας παράδοση βαστοῦσε ἀπὸ τὸ Βυζάντιο και τὴ Βενετία, ἀπὸ τ' ἀρβανίτικα βουνὰ και τὰ ρουμλιώτικα τραγοῦδικα. Μὰ ἡ κλασικὴ ἀρρώστια που ἀφάνισε τὴ γαλλικὴ ἀριστοκρατία στὰ 79 και ζῶμωσε τίς παράταιρες δημοκρατικὲς λευτεριὲς τῶ λατινικῶ λαῶ, μὲς ἐριζῆ και μὲς πίσω στὰ πεσμένα εἰδωλα τῆς ἀπώλυτης δημαγωγίας και τῆς δογματικῆς ἰδεολογίας. Δὲν εἶδαμε πὼς ἡ παράδοση δὲν πεθαίνει ὁλότελα ποτὲ και πὼς δὲν μπορεῖ ἕνας λαὸς νὰ τὴν κόψῃ ἐκεῖ που ὀρέγεται γιὰ νὰ τὴν ξαναρχίσῃ πάλι ἀπὸ κεῖ που τοῦ φαντάζει πὸ περὶφανη και πὸ δοξαστικὴ. Γι' αὐτὸ μείναμε δίχως ρίζα, δίχως πειθαρχία ἱστορικὴ κ' ἠθικὴ ἀρχοντιά. Τὸ ἱστορικὸ σπάσιμο φέρνει κ' ἠθικὰ ξεστρατώματα. Κοινωνία που ἀπαρνιέται τὰ περασμένα της γιὰ νὰ ξεκλέψῃ ἄλλα που δὲν εἶναι πιά δική της δείχνει παιδικήσια μικροψυχία και χωριάτικη κουτοπονηριά.

Ὁ ἴδιος λόγος που μὲς ἐσπρωξε και προσηνοῦμε τοὺς ἀρχαίους μὲς ὀδήγησε νὰ καταστρέψουμε τίς κοινότητες, νὰ παραγωνίσουμε τὴν ἀριστοκρατία μας και νὰ παραγωνίσουμε τὴν ἀληθινὴ φύτρα τοῦ ἑλληνισμοῦ—ἐνωῶ τοὺς Ἀρβανίτες, τοὺς πὸ ἀληθινὰ Ἑλληνας ἀπ' ὅλους τοὺς ἄλλους Ρωμιοὺς που ψευτοδοξάζονται γιὰ καταγωγή που δὲν εἶναι στὶς φλέβες τους.

Δίχως ἔργα και δίχως παράδοση τραγοῦδι και τέχνη δὲ ζοῦν. Μπορεῖ νὰ πιαστοῦν ἀπὸ ξένη παράδοση. Μὰ εἶναι ἡ μαγιά της ἀδύναμη, προπύρα ἀνήφερτη που δὲ χορταίνει και δὲ ζωντανεύει τὸ αἷμα. Ἡ χλωμάδα τῆς φιλολογίας μὲς σ' αὐτὸ ἴσια ἴσια χροστυτιέται. Εἶναι γεμάτη ἀντιθωριὲς που δὲ μὲς θυμίζουν τίποτε ἀληθινὰ δικό μας. Και γι' αὐτὸ στίκει ἔχρηστο λογομάζωμα και γι' αὐτὸ δὲν ἔχει ξεχωριστὴ δική της ἠθικὴ, δική της μορφή, δικό της μεγαλεῖο. Δὲν τὴν ἀκοῦτε που ὀλοένα παραπονιέται γιὰ τὴν ψυχικὴ της ἀνημποριά κ' ὀλοένα μοιρολογᾷ πάνω στὰ ἠθικὰ μνημοῦρια που τὰ πλακώνει τῆς ἀνελευθέριας ἡ κουφόβραση;

Και γι' αὐτὸ λέω πὼς καιρὸς πιά εἶναι νὰ λιγοστήσουμε τὰ τραγοῦδια και νὰ παρατήσουμε τὴν ἀστοργὴ τέχνη μας και νὰ πῶμε νὰ γενοῦμε ἀπελάτες χαροντομάχοι και δουλευτάδες τῶν ἔργων. Και συλλογίζουμαι πὼς κάτι τέτοιο θὰ καταλάβαινε μῖσος κ' ὁ Βασίλειος ὁ Βουργαροφάγος ἄμα κατάρχε και περιφρονοῦσε τοὺς ἰδεολόγους τοῦ καιροῦ του.

Ἦτος ὁμως νὰ βλέπω και κάποιον σκοπὸ ἔξω γιὰ τὴ σημερινὴ μας φιλολογία— νὰ δουλέψῃ γιὰ νὰ ξαναβροῦμε τὴν παράδοση. Σ' αὐτὸ μπορεῖ νὰ φανῇ μεγάλη. Κ' εἶδεξε κίολας πὼς κάτι μπορεῖ νὰ κάνη γιὰ τέτοια ἰδέα. Μὰ μοῦ φαίνεται πάντα πὼς δουλεύοντας γιὰ σκοπὸ κ' ὄχι αὐτότελα δὲ θὰ τῆς εἶναι βολετὸ νὰ συνοργανωθῇ σὲ τέχνη κλασικὴ και δυναστεία πρωτότυπη.

Κάποιος ἔγραφε στὸ «Νουμά»: «Μήπως ἡ δημιουργία ἐνὸς οὐνεῖρου δὲν εἶναι Ἡδονή»; Μπορεῖ. Μὰ τί θὰ τὸ κάνοῦν τ' οὐνεῖρό σου ἐκεῖνοι που ἔρχονται ὕστερα, τί θὰ τὸ κάνης ἐσὺ ἂ μείνη λόγια και μόνο λόγια; Αὐτὸς εἶναι ὁ κίντυνος κ' ἡ φάγουσα ἡ νεκρωτικὴ.

Φοβοῦμαι πὼς μὲ συνεπῆραν οἱ διαλογισμοὶ και ξέχασα τὸ κριτικὸ μου θέμα. Ὡς τόσο δὲν ἔχω νὰ πῶ τίποτε παρὰ πάνω ἀπὸ κείνα που γράφει στὸν πρόλογό του ὁ Παλαμῆς γιὰ τὸ βιβλίο τοῦ Λάμπρου Ἀστέρη. Θὰ δυνάμωνα ἴσως μερικὲς σκιὲς και θὰ ξεστήκωνα πὸ ἀδιάκριτα κάποιες ἀδυναμίες. Ὁ κλασικισμὸς—μυσαρεμένος μὲ ρωμαντικὰ φροσίματα—ξεστραγγίζει κ' αὐτὸ τὸ βιβλίο και τὸ κάνει ξύλο δουλεμα τῆς φαντασίας δίχως πραγματικὴ ὑπόσταση, δίχως τὸ προτέρημα τὸ πραχτικὸ που μὲς φέρνει νὰ μελετοῦμε τ' ἀληθινὰ ποιητικὰ ἔργα— μὲ τὴ ρηματικὴ σημασία τοῦ «ἐργάζουμαι και ποιῶ».

Δὲν τὰ γράφω αὐτὰ ἀπὸ θεωρητικὴ κακοψυχία. Εἶμαι πρόθυμος νὰ παραδεχτῶ πὼς οἱ στίχοι τοῦ κ. Ἀστέρη, ἔχουνε μέσα τους μουσικὴ, πὼς μερικά του ποιήματα δείχνουνε δύναμη ἀλληγορικὴ κ' ἄλλα πάλι ἀνοιχτικὸ ξεπέταγμα. Μὰ τὸ λάθεμα, τ' ἀμάρτημα τὸ κοινωνικὸ, εἶναι ριζικὸ και μαρμαζώνει και δῶ τὸ ἰδανικὸ τοῦ τεχνίτη.

Και τὸ παράξενο πὼς τὸ νοιώθει κ' ὁ ἴδιος. Τὸ λέει πὼς βαρήθηκε τὰ λείψανα και ποθεῖ νέα ζωὴ και πὼς θέλει νὰ ξεχάσῃ τοὺς ἠρωτισμοὺς τῶν νεκρῶν. Προσέξτε ὁμως. Εἶναι κ' αὐτὸ κάμωμα. Δὲν εἶναι ἀλήθεια τοῦ νοῦ, τῆς καρδιῆς εὐκρινεία. Ὁ τόνος ἡ πὸ συχνὸς φρίσκειται σὲ τούτο τὸ τετραστίχο:

Κοντὰ σ' ἕνα βουνὸ και σ' ἕναν ἴσιο κάμπο
Στὸ κοιμητήρι μὲς βαθιῆς ἀτραξιῆς
Λευτέρωσέ με ἀπὸ τὴ φυλακὴ, γιὰ ν' ἔμπο
Στὸ μακρυνὸ τὸ δρόμο τῆς Ἀνυπαρξίας.

Ὅταν εἶμενα παιδὶ ἐκλεφτα και γὼ σταφύλια ἀπὸ τ' ἀμπέλια. Κι ἡ δραγατῆς μου ἔφριχνε καιμὰ τουφεκιά γεμισμένη ἄλατι. Και νὰ εἰρωνικὴ ἀναποδιά. Τῶρα ὁ ἴδιος ἐγὼ γίνηκα δραγατῆς και φυλάω μὲ τὸ κριτικὸ καρυσφύλλι στὸν ὄμο τ' ἀμπέλια τῆς φιλολογίας μας. Που και που τραβῶ και κανένα συμπᾶρο. Ἄλατι πάντα. Μὰ ἔρχονται ὄρες και θυμοῦμαι μ' ἀποθυμιά τὸν καιρὸ που τρώπωνα στ' ἀμπέλια σὰν πονηρὸ σατυρόπουλο και δὲν εἶχα τίς ἐνοῖες τοῦ δραγατῆ που φῆνεται ἡλιμερὸς στοῦ κάμπου τὸ λιοπύρι και που τὴ νύχτα τὸν κεροῖδεύουνε μὲ τὰ τραγοῦδια τους οἱ γρόλλοι και τ' ἀμπελοδάθραχα.

ΕΡΜΟΝΑΣ

Karachi, 27 του Θεριστή 1906

LE MONDE HELLÉNIQUE

Journal français bi-hebdomadaire

Directeur: S. Pappas

Bureaux 2 rue des Philhellènes

Ο ΝΟΥΜΑΣ
ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ
ΣΥΝΤΡΟΜΗΓιὰ τὴν Ἑλλάδα ἀρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ
φρ. γρ. 10

20 λεπτά τὸ φύλλο λεπτά 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίοςκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ἰπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιδόδρομου (Ὁφθαλμιατρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα, Ἐξάρχεια) στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου και Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντικρὸν στὴ Βουλῆ).

Ἡ συντρομὴ πληρώνεται μπροστὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα.

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ

ΚΑΙ

ΠΡΑΜΑΤΑ

ΤΑ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ»

πυραμοιοῦνται πὼς τὰδικήσαμε; και γιὰ νὰ κιώσετε καλύτερα τί τρεχεῖ ξεσηκῶνουμε ἀπὸ τὸ τελευταῖο τους φυλλάδιο (15-30 Ἰουνίου, σελ. 174, στηλ. 1) τὸν ἀκόλουθο παράγραφο:

Ὁ κ. Μιχ. Λυκιαρδόπουλος μὲς γράφει:

«Στὴν μετάφραση τοῦ ἄρθρου μου γιὰ τὴ Νεο-ἑλληνικὴ Φιλολογία που δημοσιεύθηκε στὸ «Νουμά» μπήκανε διάφορα λάθη. Τὸ ἕνα ἰνδιαφέρει τὰ «Παναθήνια» και πρέπει νὰ τὸ διορθώσω. Τὸ Ρωσικὸ καίμενο λέγει: Πρῶτα κατὰ τῆς ἡλικίας ἔρχονται τὰ «Παναθήνια» που μὲ τὴν ἐνημεροτήτων, μὲ τὸ ἔξωτερικόν των, μὲ τὰ περιεχόμενά των, ἡμποροῦν νὰ συναγωνισθοῦν μὲ ὅποιονδήποτε εὐρωπαϊκὸ περιοδικό».

Πεῦ και πὼς ἔγινε λοιπὸν τὸ λάθος δὲν τὸ ἐξετάζομεν. Ἦτος γνωρίζει ὁ «Νουμάς». Τῶρα μοιλογίζου και ἄλλοι. Ὅδεν κρυπτόν κτλ.

Αὐτὸ τὸ παράλογο ἔχουν τὰ «Παναθήνια» και θὰ πάψουνε νὰ πυραμοιοῦνται ἄμα τὰ βεβαιώσουμε πὼς τὸ λάθος ἔγινε ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν κ. Λυκιαρδόπουλο, που στέλλοντάς μας μετάφραση Γαλλικὴ τοῦ Ρούσσικου ἄρθρου του λησμόνησε, φαίνεται, νὰ βάλει δλ' αὐτὰ νὰ παινέματα, τὰ δικαιοῦτα, γιὰ τὰ «Παναθήνια». Ἄ δὲν τὰ ξεγνοῦσε, νᾶναι βέβαια τὰ «Παναθήνια» πὼς δὲ θὰν τὰ παραλείπαμε, ὄχι μονάχα γιατί ἔχουμε τὴν ἀρχὴ νὰ σεβῶμαστε τὰ χειρογράφα τῶ συνεργατῶνε μας, ἀλλ' ἀκόμα και γιατί μὲ τὰ «Παναθήνια» δὲν ἔχουμε τίποτε νὰ μοιράσουμε, οὔτε τίς ἰδέες μας, οὔτε τοὺς ἀναγνώστες μας. Εἶναι ἀστείον νὰ φοβοῦνται πὼς τὰ φτονοῦμε και τὰ ζουλεύουμε και γιὰ νᾶν τοὺς φύγει κάθε τέτοιος φόβος δηλώνουμε δῶ μὲ τὸν ἐπισημώτερο τρόπο δι συμφωνοῦμε και μὲ τὴ γνώμη τοῦ Λυκιαρδόπουλου και μὲ τὴ γνώμη τοῦ Σλουβεργτέ που εἶπε στὸν κ. Α. Ἀδαμαντίου, καθὼς γράφουν τὰ ἴδια στὸ τελευταῖο τους